

Af Kirkegaard (KF) og Charlotte Antonsen (V) m.fl.
(Forespørgslen anmeldt 26/10 93).

Formanden:

Hvis ingen gør indsigelse mod fremme af denne forespørgsel, betragter jeg Tingets samtykke dertil som givet. (Ophold). Det er givet.

Den næste sag på dagsordenen var:

2) Anden behandling af lovforslag nr. L 15:

Forslag til lov om ændring af lov om folketingsvalg i Grønland. (Ændring vedrørende folkeafstemninger).

Af indenrigsministeren (Birte Weiss).
(Fremsat 6/10 93. Første behandling 12/10 93. Betænkning 26/10 93).

Der var ikke stillet ændringsforslag.

Lovforslagets paragraffer og spørgsmålet om dets overgang til tredje behandling sættes til forhandling under ét.

Ingen bad om ordet.

Afstemning

§§ 1 og 2
vedtoges uden afstemning.

Lovforslagets overgang til tredje behandling vedtoges uden afstemning.

Formanden:

Jeg foreslår, at lovforslaget går direkte til tredje behandling uden fornyet udvalgsbehandling. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

3) Forhandling om redegørelse nr. R 2:

Ministeren for nordisk samarbejdes redegørelse af 27. oktober 1993 om status i det nordiske samarbejde forud for Nordisk Råds session i Mariehamn 8.-10. november 1993.

(Redegørelsen anmeldt 27/10 93. Redegørelsen givet 27/10 93. Meddelelse om forhandling 27/10 93).

Forhandling

Anker Jørgensen (S):

Det er rigtigt og godt, at regeringen i sin formandstid i EF gjorde arbejdsløsheden til et absolut vigtigt emne. Det er lige så vigtigt, at vi stærkt og hurtigt fører dette problem frem også i det nordiske samarbejde. Alle synes at være lidt bange for at føre emnet arbejdsløshed frem. Man er ganske enkelt bange for, at man ikke kan løse det, og så vil man hellere tale om noget andet.

Der er sandelig også meget andet at tale om, men vi må huske, at det er sket før i historien, at man havde kæmpearbejdsløshed i Europa, og da demokratierne var for langsomme, var der andre, der løste problemet ved direkte at forberede krig – en krig, der udviklede sig til en verdenskrig.

Norden har derfor en utrolig vigtig opgave bestående i at være foregangsområde i Europa for en bevidst politik, som også kan skubbe til de positive og begyndende bestræbelser, der nu er i gang i EF for, at man kan føre en arbejdsløshedsbekæmpende politik. Vi ved godt, at der kan gøres meget i det enkelte land for at bekæmpe arbejdsløsheden, men der er ingen tvivl om, at der også skal ske meget i sammenhæng med andre lande.

Jeg vil gerne tilføje, at det i hvert fald er en socialdemokratisk opfattelse, at vi ikke tror på, at det bare kan gøres ved at overlade det til de frie kræfters spil, til markedsøkonomi alene. Det er samfundene, det er de politisk ansvarlige både i det enkelte land og i Europa som helhed, der skal gå foran. Det kræver altså samarbejde mellem mange partier og mange lande, og det er i sig selv vanskeligt, men enten klarer vi det, eller vi kan risikere, at historien vil gentage sig på en uhyggelig måde.

Jeg håber derfor, at vi skal behandle og komme frem til en fælles beslutning ved mødet i Mariehamn om de forslag, der nu er lagt frem i Nordisk Råd. Vi skal kunne samarbejde om en fælles aktiv indsats, som dels kan knække den sørgeligt berømte opadgående arbejdsløshedskurve i Norden, dels kan være et forbillede for Europa i sin helhed. Det sidste er natur-

[Anker Jørgensen]

ligvis at tage munden fuld, det ved jeg godt, men vi har alle erfaring for, at hvis ikke et stort antal lande – ja, helst alle de europæiske lande i fællesskab – sammenarbejder deres politik, vil det ikke lykkes at bekæmpe arbejdsløsheden tilstrækkelig effektivt.

Det er selvfølgelig ikke protektionisme, der skal løse problemerne. Der skal investeres, og man skal søge at koordinere disse investeringer, og de skal finde sted både i det private erhvervsliv og i den offentlige sektor. Den offentlige sektor må igen indtage sin rimelige plads i den samlede indsats for at skabe arbejdspladser.

Det andet meget store emne, der skal behandles i Nordisk Råd, er den aktuelle udenrigs- og sikkerhedspolitiske situation.

Jeg vil endnu en gang understrege, at jeg synes, det havde været bedre, om vi inden for det nordiske samarbejde også kunne have etableret et parlamentarisk udvalg, der i detaljer kunne beskæftige sig med de udenrigs- og sikkerhedspolitiske problemer. Der er en berøringsangst for udenrigspolitik i nordisk regi, som tidligere har været meget udbredt, og som altså stadig væk har en vis indflydelse. Man kan altså ikke engang tillade, at parlamentarikere i nordisk regi har et udvalg på lige fod med det, vi har i de nationale parlamenter.

Men lad mig alligevel udtale, at vi er glade for og dermed også vil være positive over for, at vi nu kan og skal diskutere både udenrigs- og sikkerhedspolitik i det nordiske samarbejde.

Jeg tror, at det er meget vigtigt at diskutere de helt aktuelle problemer. Det er vigtigt for os alle, hvad der sker i Rusland i den kommende tid – vigtigt både politisk, miljømæssigt og handelsmæssigt – og det er vigtigt, hvad der sker i Østersøområdet, i Barentsområdet, i de tidligere østeuropæiske stater i Centraleuropa og i EF. Men udviklingen er langtfra stabil alle disse steder og i høj grad uoverskuelig. Det er derfor vigtigt, at Norden diskuterer og koordinerer sin politik.

Det er også glædeligt, at vi har kunnet opstille en fælles FN-styrke. Historisk er det absolut en nyskabelse, og der synes både i FN og EF at være stærke ønsker om, at vi i fællesskab skal kunne forebygge krig, herunder også borgerkrige. Kan man løse disse problemer i tide, kan det også skabe grundlag for en egentlig verdensfred.

Jeg er naturligvis også tilhænger af en sådan udvikling og en sådan målsætning, men – og der er et men – jeg tror, man skal gøre sig klart, at der i høj grad også kan forekomme situationer, hvor en nok så velmenende fælles indsats i værste fald kan være direkte skadelig. Derfor må en politik, der arbejder for en sådan fælles indsats i Norden, i EF eller inden for FN, være særdeles gennemtænkt og må også være baseret på, at der hele tiden er en bred interesse, en bred debat og især en bred beslutningsproces, før der træffes beslutninger om drastiske fælles aktioner.

I øvrigt synes jeg også, at tiden nu, der trods alt er mere afslappet end i den kolde krigs dage, skulle benyttes til at diskutere risikoen for en ny og mere voldsom oprustning på det atomare område. Den fare er absolut ikke overstået. Det tror jeg det er vigtigt at notere sig.

Der er ingen tvivl om, at der foregår en løbende debat om det europæiske samarbejde. Det er vigtigt, uanset hvordan man forholder sig i de enkelte nordiske lande til et eventuelt EF-medlemskab. Vi følger med spænding hele udviklingen i optagelsesforhandlingerne for de nordiske lande.

Det betyder også, at vi fra dansk side så stærkt som overhovedet muligt må modsætte os en institutionsreform, som vil stille de små lande ringere i EF. Enhver ændring, der har til formål at forringe vore landes indflydelse, må afvises og vil også gøre vanskelighederne for de nordiske lande større end nødvendigt.

I forhold til alt dette kan Salman Rushdie-sagen synes lille og ubetydelig. Men det er et så afgørende angreb på ytringsfriheden og her altså bragt op på et internationalt niveau, hvor et enkelt land kan beslutte at udstede dødsdom over et andet menneske og med trussel om at eksekvere den, hvor i verden den pågældende befinder sig. Den forrige regering her i landet afgav en demarche over for Iran i anledning af dødsdommen, og Norges regering har netop gjort det samme. Også i den sag er det vigtigt at de nordiske regeringer holder nær kontakt og arbejder sammen for at ophæve denne dødsdom.

Engell (KF):

Jeg vil gerne begynde med at takke ministeren for redegørelsen. Det giver mig i øvrigt anledning til generelt at takke for det udmærkede

[Engell]

samarbejde med den nordiske minister og hans embedsmænd, som vi oplever det i den danske delegation. Jeg synes, det er et solidt og et gensidigt samarbejde, hvor ministeren i det daglige viser megen respekt for parlamentarikerens vilkår, og det vil jeg gerne begynde med at kvittere for.

Forud for samlingen på Ålandsøerne må vi atter konstatere, at det nordiske samarbejde står i særligt relief i forhold til forhandlingerne med EF. Vi er i den konservative folketingsgruppe tilfredse med, at der på topmødet er åbnet for fortsatte optagelsesforhandlinger på fuld kraft. De bør fra dansk side have al mulig støtte, og det er jo også, hvad regeringen lægger op til.

Men vi må se i øjnene, at det nordiske samarbejde fortsat vil skulle udvikle sig mellem nordiske lande, som har forskelligt tilknytningsforhold til det europæiske samarbejde. Det må det nordiske indrettes på, men det vil være ønskeligt, at man søger i større grad at have den samme dagsorden som i det europæiske samarbejde. Vi bør med andre ord bruge det nordiske samarbejde som et sted, hvor regeringer og parlamentarikere henter inspiration, søger indflydelse for nordiske synspunkter og værdier og forbereder indsatsen i det europæiske samarbejde; ikke fordi de er alternativer til hinanden, men nødvendige og værdifulde supplement. Og i den forbindelse er der ingen tvivl om, at det aktive formandskab kan komme til at spille en rolle.

Ministeren kommenterer i sin redegørelse budgetforhandlingerne i forbindelse med Budget 94, og efter en lang tid noget besværlig vej er det lykkedes, og parlamentarikerne får nu den indflydelse, som vi længe har ønsket.

Vi går ud fra, at ministerrådet i sin endelige udformning vil respektere parlamentarikerens forslag og ideer; ellers ville det jo være uden mening.

Denne gang gik det hurtigt, men det er vores håb, at det i et samarbejde mellem Nordisk Råds parlamentarikere og ministerrådet må lykkes at bygge en budgetprocedure op for de kommende år, der sikrer, at alle har tilstrækkelig god tid til at forberede og gennemdiskutere forslagene og foretage prioriteringerne. Det vil også betyde, at det nordiske samarbejde får en klarere partipolitisk profil, og det tror jeg ikke vil skade dette samarbejde.

Et andet punkt, som er vigtigt i forbindelse med sessionen, er den udenrigspolitiske debat og debatten om beskæftigelsen i Norden, som min kollega hr. Gammelgaard vil kommentere som formand også for Nordisk Råds Økonomiske Udvalg.

Jeg kan nævne, at den konservative gruppe i Nordisk Råd til sessionen – også fordi vi finder, at den udenrigspolitiske diskussion er vigtig – har forberedt et forslag, som opfordrer de nordiske landes regeringer til at forstærke kravet over for Rusland om tilbagetrækning af de russiske styrker fra Estland og Letland. Det er et forslag, vi mener bør kunne vedtages i enstemmighed, og som vil kunne give en klar politisk opbakning i forhold til statsministrene og udenrigsministrene i deres indsats under forhandlingerne om Baltikum.

Op til sessionen har der været mange diskussioner om det fælles nordiske satellitsamarbejde. Vi mener, det er vigtigt, at regeringen nu melder klart fra og siger, så det ikke er til at misforstå, at Danmark ikke ønsker at være med i dette projekt. Tiden er nu slut, hvor vi med høflige formuleringer fortsætter sonderinger og markedsundersøgelser. Tiden er kommet, hvor vi vil opfordre regeringen til at sige fra over for et projekt, som både økonomisk og i forhold til seerne må siges at være urealistisk.

Det forslag, man så her i oktober måned, indebærer, at kun ca. 4 millioner ud af de mere end 10 millioner husstande, der kan se tv i Norden, vil have en teoretisk mulighed for at se satellitkanalen. Ser vi på omkostningerne, vil der være tale om så store beløb både for de licensfinansierede selskaber og for seerne, at man må sige, det ingen interesse har.

Jeg vil også henvise til de bemærkninger, som Danmarks Radio har gjort, hvor man klart har taget afstand fra projektet. Den klokkeklare afvisning af at ville deltage må få konsekvenser. Det betyder ikke, at det nordiske tv-samarbejde ikke kan styrkes og udvikles, men det må være på et helt andet grundlag.

Jeg vil også over for ministeren og regeringen rejse et andet spørgsmål, som jeg synes vi bør interessere os for både i ministerrådet og i den parlamentariske sammenhæng her i Folketinget, og det drejer sig om Den Nordiske Investeringsbank. Den Nordiske Investeringsbank blev jo oprettet i 1975, og man besluttede sig dengang til, at der skulle være mulighed for

[Engell]

at yde långivning til gennemførelse af investeringsprojekter og eksport af nordisk interesse.

Selve definitionen af begrebet »nordisk interesse« har igennem årene udviklet sig. I 1989 besluttede man, at selv om det kun måtte være investeringer i ét land, kunne der på miljøområdet ydes lån ud fra den opfattelse, at miljø er grænseoverskridende, og at det kom andre til gode.

I 1990 udviklede man det baltiske investeringsprogram. I 1993 har man også gjort det muligt at investere i infrastrukturprojekter, selv om det kun er i ét land. Med andre ord en udvikling, som betyder, at begrebet nordisk interesse hele tiden får et nyt indhold. Og med de ambitioner, der muligvis vil være i Den Nordiske Investeringsbank for at udvide bankens arbejdsområde og aktiviteter, mener jeg, at det tidspunkt er kommet – og det håber jeg regeringen vil give tilsagn om – hvor man sikrer, at der bygges en procedure op, som betyder, at vi herhjemme i Folketinget og i forhold til enten Finansudvalget eller Nordisk Råds danske delegation får en mulighed for parlamentarisk at forholde os til, om vi også finder, det er rimeligt, at denne udvidelse af begrebet nordisk interesse foregår. Med andre ord noget mere parlamentarisk og måske også ministerindflydelse på, hvordan man fortolker dette grundlag for Den Nordiske Investeringsbank.

Det er vigtigt i det nordiske samarbejde, at vi ikke kun beskæftiger os med kønne tanker, med kultur, med miljø og andre af de begreber, som vi har henregnet til kerneområdet af fælles nordiske identiteter, men at der også er konkrete resultater – positive resultater – der kan opleves som sådan af borgerne og erhvervslivet.

Jeg synes, det er skuffende, at vi trods 40 års nordisk samarbejde fortsat må opleve Norden som haltende bagefter, når det gælder eksempelvis afvikling af tekniske handelshindringer og lige konkurrencevilkår. Det er jo i virkeligheden først i takt med den dynamiske udvikling i EF-samarbejdet, at der er kommet mere gang også i den økonomiske proces, som jeg siger: afvikling af tekniske handelshindringer mellem de nordiske lande.

Den aktuelle diskussion om salmonella i henholdsvis dansk og svensk kød viser, hvor store problemerne fortsat er. I den forbindelse

er det min opfattelse, at forståelsen for nordisk samarbejde risikerer at falde til et lavpunkt, når det i erhvervslivet – og her landbruget – må opleves, som om svenske myndigheder i ly af veterinære bestemmelser i virkeligheden gennemfører tekniske handelssanktioner over for danske varer.

De spørgsmål må fortsat op på bordet, og jeg tror, at vore nordiske venner i det hele taget vil få mange udfordringer, når EF-samarbejdet banker stærkere på døren i de andre nordiske lande. Men vi kan passende bruge tiden til at gøre opmærksom på, at skal der være en mening og et indhold, er det også vigtigt, at vi på de områder formår at løse opgaverne og udvise tilstrækkelig gensidighed.

Men en tak til ministeren for oplægget. Vi ser frem til debatten på Ålandsøerne, og jeg håber, ministeren vil kommentere et par af de punkter, jeg har nævnt, herunder ikke mindst det vedrørende Den Nordiske Investeringsbank.

Enggaard (V):

Jeg takker ministeren for redegørelsen. Jeg håber, det kan blive en tradition, at vi har en sådan redegørelsesdebat her i Folketinget i forbindelse med sessionerne. For på den måde trækkes det nordiske arbejde og debatten ind i folketingsgrupperne, så det ikke længere bliver et område for særligt interesserede.

Den kommende session på Åland vil efter Venstres mening i særlig grad være interessant på grund af den udvikling, vi har set i Østeuropa og Centraleuropa, og som har gjort det naturligt, at vi nu diskuterer forsvars- og sikkerhedspolitik.

I de mange år, hvor Finlands særlige situation i forhold til Sovjetunionen forhindrede rådet i at tage disse problemer op, vænnede vi os nok til en debat, som vendte mere indad, og fortrængte, at Norden i høj grad har nogle fælles problemer. Vi har også haft nogle forskellige sikkerhedspolitiske løsninger, men her er der jo sket en spændende udvikling. Vi har tre nordiske lande som EF-ansøgere, vi har EØS-aftalen, som træder i kraft 1. januar 1994, og vi har en vigtig opgave i de videre forhandlinger om EF-medlemskab for de tre andre nordiske lande, og hvor der vel er brug for, at Nordens lande støtter hinanden, og ikke mindst kan det være en udfordring til Danmark som et mangeårigt medlem af EF.

[Enggaard]

Det gælder også, at den traditionelle neutralitetspolitik, som vi f.eks. har set den i Sverige, er i opbrud. Ganske vist siger man stadig væk, at man er alliancefri i fredstid og neutral i krigstid, men det er jo svært at fortolke neutralitetsbegrebet i dagens Europa, for hvad er man neutral i forhold til? Og det udenrigspolitiske samarbejde i EF har ubestrideligt en forsvarspolitisk dimension, som er påtrængende nødvendig. Det har givet en realistisk holdning, synes jeg, både fra svensk og finsk side i forbindelse med deres ansøgninger om EF-medlemskab og dermed også en åbning over for et samarbejde i forhold til NATO og i forhold til Vestunionen.

En debat er så småt ved at komme i gang. Jeg har noteret mig, at der ikke i den hidtidige debat har været politiske indlæg til fordel for en nordisk forsvarsunion, men at tankerne går på et øget nordisk samarbejde via en europæisk model – helt på samme måde, som vi har set det inden for det økonomiske område, hvor det nordiske mere dybtgående samarbejde skabtes via et fælles europæisk regelsæt.

Vi har her på det sidste set en svensk enhed træne i Oksbøl med en dansk panserenhed, og i Jugoslavien er NATO en vigtig og nødvendig baggrund for den nordiske enheds sikkerhed, så i praksis er et samarbejde begyndt, og det hilser jeg med glæde.

Hr. Anker Jørgensen brugte på et tidspunkt udtrykket berøringsangst, og jeg vil her notere mig, at den traditionelle berøringsangst i forhold til NATO altså tydeligvis er i aftagende.

Vi har en særlig forpligtelse og interesse i de nordiske landes forhold til Baltikum. Jeg forventer, at det forslag, som også hr. Engell omtalte, i anledning af at sessionen må forventes at støtte en opfordring til Rusland om en hurtigere tilbagetrækning af deres tropper fra Estland og Letland, vil kunne samle bred tilslutning. Jeg tror, det er vigtigt med en sådan fælles nordisk tilkendegivelse i forhold til vores naboer.

Om rådets virke i øvrigt vil jeg sige, at jeg tror, vi stadig må notere, at statsministrenes stærkere rolle i arbejdet er vigtig. Jeg tror, det er vigtigt også, at det aktive formandskab på alle niveauer videreføres. Jeg tror, det er en gevinst, at øjnene hviler på ét land med hensyn til, hvem der har ansvaret for den videre fremdrift, og jeg tror også, det er rigtigt at prioritere

nogle områder som en arbejdsmetode, så vi ikke fortaber os ud i alle hjørner på én gang.

Det, vi drøftede under den sidste debat, vi havde her i Tinget, var spørgsmålet om parlamentarikerens indflydelse på budgettet. Jeg er glad for, at den appel, der lød ikke mindst fra Venstres side i den sidste debat om, at parlamentarikerne påtager sig ansvaret ikke alene for det søde, men også for det sure i den proces, der har været i mellemtiden, har resulteret i, at parlamentarikerne i praksis har været i stand til at finde en løsning på budgetproblemerne.

Rammen er fortsat 650 mio. kr. – og der er næppe basis for mere med de økonomier, de nordiske lande har – men det er også værd at notere sig, at de nemme forslag om at løse parlamentarikerens problemer med prioritering jo ikke er løst ved, at man har forøget rammen, men ved, at man har påtaget sig netop prioriteringens byrde.

Vi har ganske vist set, at et overskud fra 1992 på godt 30 mio. kr. har været en hjælp i denne proces, men der har ikke været og er efter min opfattelse ikke brug for, at Ministerrådet går ind og giver andre løsninger end dem, parlamentarikerne har eller vil finde frem til i den nærmeste tid. Dog tror jeg, vi må se i øjnene, at processen vil blive vanskeligere næste år, hvor overskuddet må forventes at være mindre.

Den debat, som sessionen vil have om beskæftigelsesproblemerne, er uden tvivl vigtig og vil også komme til at afspejle nogle af de principielle forskelle, som partigrupperne vil have på spørgsmålet om, hvordan man skal løse dette problem. Også Venstre har som medlem af midtengruppen været med i det forslag, som stilles og skal behandles på sessionen i den sammenhæng.

Jeg noterede mig betydningen af infrastrukturinvesteringen og i den forbindelse samspillet med Den Nordiske Investeringsbank. Jeg tror, infrastrukturinvesteringer i Norden er meget produktive og på længere sigt vil være med til at trække økonomien i gang i vore lande og er et af de vigtigste områder, hvor et tæt nordisk samarbejde kan være formidleren af en fremdrift med hensyn til beskæftigelsen.

Ministeren nævner i sin redegørelse det nordiske tv-samarbejde. Venstre er tilfreds med den holdning, som regeringen har lagt frem i redegørelsen, og vi kan tilslutte os, at der ikke

[Enggaard]

er så meget perspektiv i problemet, som det er lagt frem, og at den rapport, som Danmarks Radio har fremstillet, synes at underbygge denne holdning.

Men vi vil også understrege, at det på denne del af det kulturelle område jo ikke er et alt eller intet. Vi har gode muligheder for, som det også er påpeget i Danmarks Radios rapport, på nogle felter at forstærke det nordiske samarbejde både internt i Norden og med hensyn til at udbrede kendskabet til nordisk kultur i verden uden for Norden. Derfor tror jeg, at man må koncentrere kræfterne om at søge at støtte nogle af de muligheder, som her byder sig til.

Med disse ord vil jeg gerne endnu en gang takke ministeren for redegørelsen og udtrykke håbet om, at vi her har grundlagt en frugtbar tradition, som kan styrke interessen for det nordiske arbejde.

Birgitte Husmark (SF):

Jeg vil også begynde med at sige tak for ministerens redegørelse og for, at vi har fået den udleveret i så god tid inden debatten – det er rart. I øvrigt er det jo en meget fredssommelig redegørelse, så det må vist være os parlamentarikere, der får til opgave at sætte lidt mere engagement, nerve og handling i højsædet i det nordiske.

Samarbejdsministeren skal imidlertid endnu en gang have tak og denne gang specielt for at sige, at:

»Nordisk Råds behandling af budgettet under sessionen er vigtigere end tidligere, fordi Rådets indflydelse på budgettets endelige udformning er styrket væsentligt. Det er en udvikling, jeg hilser velkommen.«

Det tyder på, at der nu er ved at være enighed imellem ministerrådet og os parlamentarikere om spillereglerne for fastlæggelse af budgettet. Den første kontante udmøntning af vejen til denne enighed kom i sommer, hvor det lykkedes samarbejdsministrene at finde et såkaldt overskud fra 1992 på 31 mio. kr., som kan fylde nogle af de huller, der opstår, når det dobbelt beløb er fjernet – for det er jo det dobbelte beløb, der er fjernet fra de økonomiske og de erhvervspolitiske samarbejdsområder i Nordisk Råd, og de er fjernet også fra socialpolitikken for at blive ført over til kulturen.

Det, der nu står tilbage, er at erkende, at der fra alle partigrupper – eller rettere fra de partigrupper, som støtter Nordisk Råds virksomhed, og derunder henregner jeg ikke Fremskridtspartiet – er et ønske om at få rettet de fejl og mangler, som samarbejdsministrenes såkaldte overskud ikke har taget højde for.

Jeg ved, at der er mange, som med spænding og forundring venter på, at de sidste millioner falder på plads, og det gælder ikke mindst for Nordisk Handicapforbund, som i ministrenes budgetforslag – også i det reviderede – fik reduceret deres beløb til samarbejde med 2/3.

Som Nordisk Handicapforbund skriver til os parlamentarikere, er – eller måske forhåbentlig var – ministerrådet parat til at foretage denne amputation uden overhovedet at have undersøgt konsekvenserne.

Tilsvarende gælder det for forbrugerområdet, indsats på narkotikaområdet og de socialt udsatte grupper samt bygge- og boligpolitikken, men forhåbentlig falder det her på plads; ministerens redegørelse tyder på det, men vi mangler jo at se det endelige resultat.

Man skal selvfølgelig heller ikke tage problemerne på forskud, men budgetvanskelighederne, som hr. Enggaard også var inde på, vil i 1995-budgettet blive præcis de samme eller måske endnu større, hvis statsministrene fastholder deres mekaniske opskrivning af kulturbudgettet. Til næste år vil der formentlig være et væsentlig mindre såkaldt overskud at fylde disse huller med. Og i øvrigt er det jo en budgetlægningsform, som er dybt kritisabel.

Derfor er det også vigtigt – og jeg vil appellere til ministerrådet om at gøre det – at man starter budgetlægningen med at involvere os parlamentarikere i god tid, så vi ved, hvad vi har at forholde os til, og så der er mulighed for at tale sammen. Det er trods alt ikke os parlamentarikere, der har rådighed over embedsfolkene til at gøre det store arbejde, der kræves.

Det andet store tema på sessionen vil blive udenrigspolitikken. Vi vil på mandag få de nordiske udenrigsministres redegørelse. Derfor har vi altså heller ikke i dag grundlag for at vide præcis, hvad det er, udenrigsministrene vil spille ud med, men fokus vil naturligvis – det regner jeg da med – rette sig dels østpå og dels nordpå.

I Nordisk Råds miljøudvalg ligger der to forslag om, at Norden skal gå sammen om at

[Birgitte Husmark]

øge atomsikkerheden i Nordens nærområder, i Østersøområdet og i Rusland. Det gælder på energiområdet, og det gælder på det militære område. Ikke mindst den arktiske konference, der blev holdt i Island i august, bidrog jo til at belyse det helt akutte problem, som vi har både på Kola-halvøen og i Barentshavet. Men også på sundhedsområdet, på institutionsområdet og på det sociale område vil en fællesnordisk indsats være af meget stor betydning.

Vi må derfor have mere klarhed over, hvilke muligheder Nordisk Investeringsbank og Baltisk Investeringsfond har, og hvilke initiativer der er i gang.

Arbejdsløsheden er også til debat, men den har ikke helt den fremtrædende plads, som vi kunne ønske os. Den er blevet gemt, kan man sige, under partigrupperforslag, og dér ligger den så i økonomisk udvalg; men så er det jo igen op til os parlamentarikere at sikre, at der kommer en kvalificeret debat og nogle kraftige anbefalinger til ministerrådet om at tage de nødvendige initiativer.

I det lange forløb om budgetprioriteringerne lykkedes det jo for Sveriges statsminister, Carl Bildt, at få sagt, at det ikke var nødvendigt, at Norden beskæftiger sig med arbejdsløshedsproblemet, for det sker så glimrende i EF-regi. Heldigvis har vores nordiske samarbejdsminister den stik modsatte opfattelse, og det skal han endnu en gang have tak for.

Der er en lang række initiativmuligheder inden for områder som vedvarende energi og affaldsbehandling, der er brug for at styrke nordisk samhandel og nordisk produktion med udgangspunkt i hjemmemarkedene, der er brug for samarbejde om at kontrollere kapitalbevægelser og meget mere. Alle de forslag ligger heldigvis til behandling, og det, der nu er op til økonomiudvalget i Nordisk Råd og til os parlamentarikere, er så at få dem udmøntet i handling.

Det skal så være min slutbemærkning her i første omgang, at der bliver virkelig mange ting at diskutere på Nordisk Råds møde; men det vigtigste er jo at få ministrenes aktive medvirken til at udmønte sig i konkrete resultater.

Aage Brusgaard (FP):

Denne redegørelse handler om status for det nordiske samarbejde forud for Nordisk Råds session. Som helt ny i Nordisk Råd – det er jeg

altså – og førstegangsdelegeret på det felt her i salen havde jeg faktisk troet, at sådan en status remsede alle de positive ting op, som er foregået i Nordisk Råd, altså de ting, der er vedtaget, og som har gavnet de nordiske lande.

Men når man ser redegørelse nr. R 2, er det faktisk ikke meget, der ses tilbage på; det er alene, hvad man ønsker fremover. Det kan selvfølgelig også være udmærket, men jeg vil da håbe, at vores ministre, når de kommer op og svarer, vil gå lidt ind på, hvad vi egentlig har haft ud af det nordiske samarbejde. Jeg tror, at mange – både nyvalgte i Folketinget, blandt journalister og i befolkningen ude omkring – faktisk ikke rigtig ved, hvad der er foregået i Nordisk Råd, og at man har meget, meget svært ved at finde nogle positive ting, som de nordiske lande i fællesskab har gjort. Der er lige det med den nordiske pasunion, den kan vi vel tage med på den positive liste, men ellers tror jeg, at det er meget svært for befolkningen at finde positive træk.

Det skal ikke forstås på den måde, at Fremskridtspartiet ikke mener, at der skal snakkes sammen mellem de nordiske lande om de fælles problemer, vi har. Det mener vi absolut der skal, men vi mener, at man kan gøre det på minister- og regeringsplan, og at Nordisk Råd faktisk er overflødig og burde nedlægges. Det har været vores stilling altid. Det kan selvfølgelig være, at jeg bliver klogere, når jeg kommer med til møderne, men foreløbig er min indstilling i hvert fald, at Nordisk Råd er overflødig.

Noget af det, jeg synes kunne være relevant at tage op både her, men også på sessionen, er de to unionsafstemninger, vi har haft her i Danmark. Det er jo sådan, at en stor del af Folketingets medlemmer prøver at bilde befolkningen ind, at de vil binde os så tæt til de nordiske broderfolk som muligt; men når det kommer til stykket, så vil et stort flertal af folketingsmedlemmerne altså hellere knytte tætte bånd til vore naboer sydpå. Det var jo derfor, at man faktisk truede befolkningen til at indgå i en union med de 11 andre lande, der ligger syd for vores grænse. Befolkningen blev da også i anden omgang skræmt og sagde ja til at indgå i Unionen med de 11 andre, f.eks. lande som Spanien og Italien – altså lande, som befolkningen i Danmark føler ligger os meget fjernere end Norge og Sverige, som vi trods alt slet ikke har en union med.

[Aage Brusgaard]

Jeg mener, at Danmark gjorde vore broderfolk i de nordiske lande en bjørnetjeneste ved at sige ja til den union. Vi ved, at både Finland, Norge og Sverige har sympati for et fællesskab med EF; men vi ved også, at i de meningsmålinger, der har været i de tre lande, har befolkningerne klart givet til kende, at de godt vil være medlem af EF, men at de ikke vil være medlem af en union i EF. Derfor mener jeg, at det meget let kan blive sådan, at vi ved at sige ja til Unionen kommer til at spænde ben for de nordiske landes optagelse i EF, fordi befolkningerne ikke ønsker deltagelse i en EF-union.

Man må jo nok også sige, at handelshindringer – som veterinærkontrol og lign. – er nedbrudt meget mere i forhold til lande syd for vores grænse end i forhold til f.eks. Norge og Sverige. Selv om vi har haft Nordisk Råd i mange, mange år, er handelshindringerne mellem de nordiske lande jo ikke fjernet.

Jeg vil nævne en sag, som har været fremme i pressen de sidste 14 dage, nemlig om dansk svinekød. Vi eksporterer svinekød næsten til hele kloden. Der er salmonellabakterier i vores svinekød, ligesom der er i næsten alle andre landes svinekød; det kan ikke undgås. Hvem er det, der prøver at gøre det til et problem? Det er et af vores broderfolk, nemlig Sverige, der prøver at skade vores eksport, hvor det kan. Det mener jeg nok at man burde tage op i Nordisk Råd, når vi er naboer, når vi er broderfolk, i stedet for i den grad, som man gør, at forsøge at skade dansk eksport ude omkring.

En anden ting, som jeg mener vil være relevant at tage op, er, hvor nabovenligt det faktisk er, at svenskerne lægger et atomkraftværk lige ved vores hovedstad. Noget andet, som jeg mener vil være relevant for de fem nordiske lande at tage op, er de atomreaktorer, der står både i Sovjetunionen og i Polen. Vi ved, at hvis lortet springer i luften, er det alle de nordiske lande, der vil få giften i hovedet, så jeg mener, det er noget, vi burde kunne tage op og finde en fælles holdning til.

Der står også noget i redegørelsen om en satellitkanal og fællesnordisk tv. Vi har fået en rapport fra Danmarks Radio, som tager afstand fra en fællesnordisk kanal. Man begrundet det både med økonomiske hensyn og med, at den kun i meget ringe udstrækning kan dække befolkningen i Norden. Det ser ud til, at i hvert tilfælde både Norge, Sverige og Finland

har sympati for sådan en fælles satellit, men for Fremskridtspartiets vedkommende mener vi ikke at det er noget, som Folketinget eller i det hele taget det offentlige skal blande sig i. Hvis vi skal have en satellit og en fælles tv-kanal, må det blive på helt privat basis, som vi også kender det fra andre multilandsdækkende radio- og tv-kanaler, der bliver finansieret enten ved, at man direkte betaler licens for at modtage dem, eller ved reklamer.

Jeg synes også, det vil være relevant, som der står i redegørelse nr. R 2, at vi diskuterer beskæftigelsesproblemer. Vi ved, at beskæftigelsesproblemet faktisk er ens overalt i de nordiske lande. Men der er jo ikke meget ved det, hvis vi bare gør, ligesom vi gør i Danmark: diskuterer problemet, men ikke gør noget ved det. Vi ved alle sammen, at når vi har den store arbejdsløshed i Danmark og i Norden, er det, fordi vi har alt for store offentlige udgifter, som har skruet skatten op, som igen har skruet timelønnen op. Derfor nedlægges der tusindvis af arbejdspladser i de skandinaviske lande; de bliver flyttet til øst, og de bliver flyttet til syd, hvor arbejdskraften er meget, meget billigere.

Det med at tage tingene op i Nordisk Råd og diskutere dem dér hjælper jo ikke noget, hvis man ikke vil gøre noget ved problemet, og alle ved, hvad der er problemet: De arbejdspladser, der bliver nedlagt i Danmark, bliver flyttet sydpå og østpå, hvor arbejdslønnen er lavere; så enkelt er det. Og timelønnen er blevet for høj her og i Norge og i Sverige, fordi de offentlige udgifter er skruet op og skatten er blevet for høj.

Formanden:

Hr. Aage Brusgaard brugte et udtryk om atomkraftværker, som ikke er acceptabelt i henhold til Folketingets forretningsorden.

(Kort bemærkning).

Birgitte Husmark (SF):

Jeg overvejede, om jeg skulle lade være at tage ordet, men da hr. Aage Brusgaard nu er ny i nordisk sammenhæng, vil jeg alligevel gøre det. Hr. Aage Brusgaard sagde, at det eneste, vi havde fælles med de nordiske lande, var den dér paskonvention – og i øvrigt kunne hr. Aage Brusgaard ikke lide svenskere.

Jeg vil godt reklamere en lille smule for en bog, der hedder »Nordiske samarbejdsafta-

[Birgitte Husmark]

ler«, hvor der faktisk står om en lang række samarbejdsaftaler, som det nordiske samarbejde bygger på. Ud over det finansielle samarbejde er der en lang række samarbejdsorganer om arbejdsmiljøkonvention, arbejdsmarkedsaftaler, kommunalt samarbejde og miljøbeskyttelseskonventioner, og endelig er der også to konventioner om social tryghed. Jeg siger ikke, at de konventioner er perfekte, og jeg mener bestemt også, at vi kan ønske, at de skal forbedres – og så skal de indimellem også forsvares – men jeg synes, det er vigtigt at vide, at det nordiske samarbejde faktisk er lidt mere omfattende, end det lige blev fremstillet.

Som et lille kuriosum kan jeg nævne, at det ser ud til, at der ved den seneste tilpasning af den sociale tryghedskonvention er lavet nogle undtagelser bl.a. om børnebidrag, som bevirker, at danske kvinder kan komme frygteligt i klemme, når de skal have bidrag fra norske mænd, fordi man har nogle forskellige beregningsmetoder. Det er sådan noget, vi skal kigge på i konventionerne, men det ændrer ikke, at vi faktisk har et meget veludbygget nordisk samarbejde.

(Kort bemærkning).

Peter Duetoft (CD):

Jeg nærer en grænseløs beundring for hr. Aage Brusgaard, mestendels fordi han kan starte med ét synspunkt og slutte med det stik modsatte.

Den første halvdel af ordførertalen gik på sådan en tårepersende historie om, hvor fantastisk det nordiske samarbejde er, og at vi i øvrigt har sveget det hæmningsløst ved at melde os ind i Den Europæiske Union.

Men derefter slutter hr. Aage Brusgaard så med at sige: Nåh, ja, forresten er svenskerne fæle, for der er noget med noget salmonella, hvor de går imod danske interesser, og de vil jo da heller ikke lukke Barsebäck, og i øvrigt er de alle sammen onde i de andre nordiske lande, fordi de vil have en nordisk satellitkanal, og det synes hr. Aage Brusgaard ikke er fornuftigt.

Det, hr. Aage Brusgaard gør her, er jo i virkeligheden at afsløre, hvad der er problemet, nemlig at det nordiske samarbejde er godt, fordi man taler sammen, men når man kommer til de grundlæggende interesser, er det ikke 3-4 homogene lande, som er på vej ind i EF. Vi vil

komme i den ene situation efter den anden, hvor vi ikke har fælles interesser, og derfor må vi sige, at det nordiske samarbejde, som det eksisterer i dag, nok er forældet.

Det nordiske samarbejde vil kunne styrkes voldsomt ved en fælles indtræden i EF, hvis vi dér kan blive en modvægt til Middelhavslandene, sådan at man ikke kun diskuterer problemer i Middelhavet, men også begynder at diskutere problemerne omkring Østersøen. Se, det er en realistisk nordisk samarbejdsmodel.

Jeg synes altså, at hr. Aage Brusgaard fik modsagt sig selv mange gange, og jeg vil godt slutte med et enkelt spørgsmål til hr. Aage Brusgaard: Hvornår er det sidste seriøse forslag – jeg siger seriøse forslag – til en nordisk union blevet fremsat? Jeg ved godt, at der har været EF- og Unionsmodstandere i Danmark, der har leget med tanken, men de har jo aldrig fået nogen medvind i de andre nordiske lande. Men når der nu snakkes om et alternativ og om, at Danmark ikke skulle have meldt sig ind i Den Europæiske Union, hvornår har der så sidst været et seriøst nordisk alternativ til EF-samarbejdet?

Dorit Myltoft (RV):

Tak til ministeren for redegørelsen.

De nordiske statsministre havde i udtalelser op til Nordisk Råds session i marts i Oslo bl.a. pointeret, at man vil udvikle det nordiske regeringssamarbejde om udenrigs- og sikkerhedspolitiske spørgsmål som følge af den europæiske integration, men hvad skal dette samarbejde egentlig dreje sig om, hvis det skal være andet end tomme politiske floskler og pæne taler i festligt lag? Jeg hæfter mig ved, at der i ministerens redegørelse står:

»Især over for Estland, Letland og Litauen har de nordiske lande fra første færd følt en særlig forpligtelse, som er udmøntet i et nordisk samarbejdsprogram for de tre lande, men ansvaret rækker videre.«

For Det Radikale Venstre er det væsentligt, at de nordiske lande lever op til dette videregående ansvar. Spørgsmålet om de baltiske statters tilknytning til Norden har været ubesvaret, siden de tre lande, Estland, Letland og Litauen, gjorde sig fri af Sovjetunionen.

Ser man på det sikkerhedspolitiske, er det i vor interesse, at der skabes stabilitet i hele Østeuropa. Her må de vesteuropæiske lande tage

[Dorit Myltoft]

medansvar, dels hver for sig, men også samlet. Med hensyn til det handelspolitiske er det klart i de baltiske stater interesse at udvikle landene i regionen mest muligt både til intern glæde og i forhold til de øvrige regioner i Europa. I forhold til det kulturelle og samfundsmæssige er det klart i dansk interesse som et lille demokratisk land med nordisk tradition at have forbundsfæller så mange steder omkring os som muligt, og her er de små stater i Baltikum naturligvis oplagte muligheder.

Der må gøres en målrettet indsats for genopbygning af de tre landes økonomi, erhvervsliv, infrastruktur etc. I stedet for at sprede vores hjælpeprogrammer til næsten alle lande bør vi koncentrere os om bestemte lande og måske endda om bestemte opgaver ved at dele den totale opgave mellem alle lande, sådan at der kan nås en mere konkret effekt. Netop de tre baltiske landes landbrugsstruktur vil være velegnet for en dansk og nordisk indsats.

De tre stater er i en vanskelig energiforsyningsituation med afhængighed af russiske leverancer og af et farligt atomkraftværk. Der er alene på dette område mange og vigtige opgaver at gå i gang med.

I alle initiativer er det særdeles vigtigt, at gennemførelsen sker på de baltiske stater betingelser, dvs. ud fra deres ønsker og behov og i en form, der respekterer disse stater traditioner og særlige forhold. Det må således indgå i initiativerne at tage hensyn til de befolkningsmæssige minoriteter i landene.

De folkelige aktiviteter udgør en vigtig faktor i et udviklet samarbejde. Derfor skal der ske opmuntring til flest mulige kontakter på græsrodsplan, og det skal undersøges, hvorledes sådanne kontakter kan støttes ad praktisk vej. Ofte vil beskedne støtteforanstaltninger via den folkelige indsats resultere i bemærkelsesværdigt omfattende aktiviteter, som et offentligt system ikke kan præstere magen til.

Af andre punkter fra redegørelsen vil jeg nævne, at Nordisk Råds parlamentarikere via budgetudvalget har levet op til det ansvar, der ligger i at prioritere inden for en fastlagt budgetramme. Dette tegner godt for seriositeten i det nordiske arbejde.

Sluttelig vil jeg sige, at når vi fremhæver de fælles nordiske værdinormer, nævner vi en velfærdsstat præget af bl.a. solidaritet, demokrati, et højt uddannelsesniveau og miljøbevidsthed,

men for mig at se står vi i en alvorlig fare for at miste vor særlige kulturelle egenart, hvis det ikke lykkes os at vise vej til at løse problemet med den store arbejdsløshed. For mig at se drejer det sig dybest set om at sikre hvert enkelt menneskes ret til at være nyttig og værdsat i sit samfund. Det er den udfordring, vi er fælles om.

Det Radikale Venstre ser frem til debatten på Ålandsøerne.

Inger Stilling Pedersen (KRF):

Kristeligt Folkeparti siger også tak for redegørelsen. Som det er sagt før, lægger den jo ikke op til den store dramatik, men det er altid rart, inden man skal i gang med selve samlingerne, at få snakket lidt om det, der rører sig dér.

Når man tænker på Norden, kan det være forskellige billeder, man har: Et lidt romantisk billede af fem vilde svaner, der slog sig ned, så vi blev placeret lige præcis, hvor vi skulle, eller et billede, hvor vi nok kommer hinanden ved, men har det ligesom søskende; der er ting, vi i hvert fald ikke kan enes om.

Men hvad er realiteterne omkring Norden og det nordiske samarbejde? Det er jo, at vi på mange måder har noget fælles. I udlandet ved man ikke altid præcis, hvor Danmark er, og hvad Danmark er, men man ved noget om, at der ligger en klump lande deroppe nordpå, som har noget til fælles. Jeg tror, at det, der er væsentligt og vigtigt, er, at vi finder frem til de ting, vi kan samarbejde om.

I den samling, vi skal have på Ålandsøerne, er udenrigspolitikken kommet med som noget nyt. På grund af Finlands forhold har det tidligere været umuligt eller i hvert fald vanskeligt at diskutere det.

Det, der er gået igen i debatten her, og som sikkert også vil gøre det på Ålandsøerne, er jo spørgsmålet om de nære områder til Norden, særlig omkring Østersøen. Når man begynder at snakke om det, kommer man jo straks ind på bl.a. miljøpolitik. Når man diskuterer miljø, siger man hele tiden, at det er klart, at miljø ikke er noget, man kan diskutere i ét land alene, fordi vi er så afhængige af hinanden. Vi har sagt igennem årene herinde, at skal vi gøre noget virkelig effektivt ved f.eks. vores farvande, så må vi have Østersølandene med, de lande, som i høj grad bidrager til forureningen af bl.a. Østersøen.

[Inger Stilling Pedersen]

Jeg synes, vi er kommet temmelig langt ved, at vi i Norden kan stå sammen omkring miljøet. Isoleret er det meget svært at gøre noget, men vi har en mulighed ved at hjælpe de lande, som vi er så afhængige af – for hvis vi ikke hjælper dem, får vi problemerne med deres affaldsprodukter.

En anden ting, som det også er nævnt ikke kommer så stærkt frem, er jo arbejdsløsheden. Man kan godt trække en lille smule på smilebåndet af det, når man spørger, hvorfor man nu ikke har fået løst det problem. Jamen kunne vi løse det herhjemme, og kunne vi gøre noget hver for sig i de nordiske lande, så havde vi vel gjort det. Jeg nægter at tro, at der er et eneste parlamentsmedlem i Norden – eller i de øvrige EF-lande – som ikke af hjertet ønsker at løse dette problem; men det er bare så svært.

Den radikale ordfører sagde noget i slutningen, som jeg hæftede mig meget ved: Hvad er arbejde egentlig? Det er at have noget, man skal beskæftige sig med, som giver én værdi. Derfor skal vi måske til at se anderledes på, hvad arbejdsløshed egentlig er. Kan vi forvente i Europa og i Norden, at der er det, vi kalder udearbejde, til alle mennesker over en vis alder, eller skal vi sige, at man også kan have et arbejde på en anden front, at hvis man f.eks. påtager sig en social opgave, kan det også være et arbejde? Hvad gør vi, hvis det viser sig, at vi ikke i overskuelig fremtid kan skaffe arbejde til alle?

Jeg synes, det var meget værd at diskutere også i nordisk sammenhæng, for det, vi får skyld for herinde, og som vi nok også kan få skyld for på Ålandsøerne, er, at man snakker og man snakker, men man kommer faktisk ikke et skridt videre. Redegørelsen omtaler også arbejde og uddannelse, og alt det er jo også såre godt, og vi kan hjælpe hinanden på mange måder, men bringer det os nærmere målet, eller skal vi til at tænke helt anderledes utraditionelt? Så er der nok nogle, der må bide noget i sig, fordi man kun anerkender arbejde som et arbejde, hvis man står på en fabrik eller man laver noget andet, som man altså får løn for. Man kan f.eks. gå hen og passe naboens børn eller gøre rent, og så er det arbejde, men laver man noget hos sig selv, så er det altså ikke arbejde. Et helt andet syn på arbejde vil nok være væsentligt at få drøftet.

En anden ting, som vi kommer til at diskutere deroppe, er jo budget. Hvordan fordeler man nu de penge, der er til rådighed? Det er vedtaget, at kulturen skal have broderparten af pengene, og det kan i og for sig også lyde meget godt, for meget kan jo henføres under kultur, måske også nogle af de ting, som vi sidder med i andre udvalg, og som vi finder væsentlige og vigtige.

Jeg mener, at det nordiske samarbejde på hele det sociale område er utrolig vigtigt. Fru Birgitte Husmark nævnte handicaporganisationerne. Det betyder meget for organisationer i Norden at kunne mødes, at kunne hjælpe hinanden, at kunne se, hvor langt man er kommet i udvikling i de forskellige lande, styrke hinanden og have lejlighed til at mødes, og det forudsætter altså, at der er nogle midler til rådighed.

Det er også vigtigt på narko- og alkoholområdet. Hvis vi i Norden kan stå sammen og arbejde tættere sammen om at løse nogle af de problemer, vil vi også kunne gå stærkere ud til Europa. Jeg kunne nævne mange andre områder, som er meget væsentlige. Det er jo klart, at de forskellige udvalg under Nordisk Råd hver for sig arbejder på de ting, man finder væsentlige i de udvalg, og som man mener også skal have deres del af budgettet. Men selvfølgelig må vi også sammen se på, om der er noget, som de nationale parlamenter kan klare. Det er der selvfølgelig nok, men den nordiske dimension tror jeg er uhyre vigtig, fordi man måske dér kan få nogle nye elementer ind og gøre det lettere for os.

Endelig er der denne her kære satellit; den tror jeg ikke på for at sige det rent ud. Jeg tror, at hvis vi skal have gavn af hinandens programmer, så skal man have en reel mulighed for at stille ind på Norge, på Sverige og på Finland og høre deres daglige programmer. Jeg er så heldig at have hybridnet, så jeg har lejlighed til at se mange programmer, og det er på den måde, jeg får indblik i svenskernes hverdag, i nordmændenes hverdag, når jeg ser i en ganske almindelig udsendelse, måske et sted fra landet, hvad der foregår dér, måske en debat eller en diskussion. Hvis man laver en særlig nordisk kanal for de særlig interesserede, tror jeg, det er rigtigt, at det er en meget lille procentdel, der vil betale for at se den.

[Inger Stilling Pedersen]

Det er rigtigt, som det også er sagt tidligere, at det nordiske samarbejde i Nordisk Råd er vigtigt, og det er godt, men det er lige så vigtigt, at man får samarbejdet helt ned til græsrodderne, sådan at man dér er med til at formidle nogle ting, der så kan ryge højere op i systemet og måske finde en løsning.

Jeg ser frem til, at vi får en god og udbytterig samling på Ålandsøerne, som bringer os tættere sammen i det nordiske samarbejde.

Gammelgaard (KF):

Med den fortsatte udvidelse af det europæiske samarbejde og med den stadig større europæiske integration er der mere brug for Nordisk Råd og det nordiske samarbejde end nogen sinde før. Det er i hvert fald ikke nu, man skal stille forslag om en svækkelse af det nordiske samarbejde og Nordisk Råd, således som vi også har hørt en røst gøre det i dag. Der er mere end nogen sinde brug for det nordiske samarbejde, for, at vi står sammen i Norden, for, at de nordiske lande får større indflydelse på den europæiske udvikling, helst også større indflydelse i EF, således at vi kan sikre, at den måde, vi ønsker at leve på, også bliver den måde, der bliver mere og mere udbredt i Europa.

Når vi ser på, hvad der bliver de mest fremtrædende emner på sessionen på Ålandsøerne, når vi læser aviser i den forbindelse, fremgår det utvivlsomt, at det f.eks. bliver Barsebeck eller det meget vigtige emne tilbagetrækning af russiske tropper fra Estland og Letland.

Jeg vil gerne understrege, at et hovedemne på sessionen er arbejdsløshedsbekæmpelsen og beskæftigelsespolitikken. Det har vi arbejdet meget med i rådets økonomiske udvalg som oplæg til den kommende session, og vi lægger overordentlig stor vægt på, at ligesom det er sket i EF, skal arbejdsløshedsbekæmpelsen også øverst på dagsordenen i Nordisk Råd og i EF-EFTA-organerne.

Vi mener, at man skal benytte de nordiske budgetter til at forbedre informationsudvekslingen og samarbejdet, samordningen, mellem de nordiske arbejdsmarkedsmyndigheder og til at bringe beskæftigelsespolitikken aktivt ind i EF-EFTA-samarbejdet.

Vi synes også, at den parlamentariske deltagelse og deltagelsen af arbejdsmarkedets parter i EF-EFTA-samarbejdet skal udvides og være så effektiv som muligt fra aftalens ikraft-

trædelsestidspunkt. Og hvad der er lige så vigtigt: EF-EFTA-områdets regler om fri kapitalbevægelse og fri konkurrence skal sikres. De skal overvåges på en tilfredsstillende måde af EF-EFTA-organerne.

I det hele taget er det vigtigt, at de nordiske lande koordinerer deres beskæftigelsesinitiativer og ved forhåndskonsultation søger at hindre konkurrenceforvriddning de nordiske lande imellem. Den Nordiske Industrifond og Den Nordiske Investeringsbank bør spille en overordenlig aktiv rolle i forbindelse med nye nordiske projekter og i forbindelse med arbejdsløshedsbekæmpelsen i Norden.

Det er også vigtigt, at der sker en udbygning af kommunikationsnettet og en energiudbygning, og at der bliver iværksat miljøværnstiltag både i Norden og i Nordens nærområder. Der er masser at tage fat på, og alene dette at sikre tilgang af risikovillig kapital til det nordiske næringsliv ved bl.a. at afskaffe de internordiske hindringer af skatteteknisk art eller hindringer for den internordiske aktiehandel eller andre tekniske handelshindringer er en så stor opgave, at jeg må sige, at der er masser af indhold i det nordiske samarbejde. Og det er der i særlig grad nu.

Søren Hansen (S):

Den nye måde at vedtage det nordiske budget på skal stå sin prøve denne gang. Jeg synes, man har bevæget sig i den rigtige retning. Det er blevet sagt, at Nordisk Råd, dvs. parlamentarikerne, inden for totalrammen har fået en høj grad af øget indflydelse på, hvordan Nordisk Råds budget skal se ud.

Så kan man sige, at det er noget paradoksalt, at statsministrene netop i den fase siger, at i øvrigt skal halvdelen af budgettet gå til kulturen. Men da den beslutning er så fornuftig, har alle accepteret den med større eller mindre begejstring. Alle har dog stort set accepteret, at det er målsætningen på lidt længere sigt, og det har vi så også prøvet at få taget hensyn til i den budgetlægning og det budgetarbejde, der har været tale om i Nordisk Råds budgetudvalg.

Det har ikke været nogen nem opgave. Det har været nemt nok at udvide på kulturområdet – det har der været almindelig glæde over – men det har gjort meget ondt på alle de mange områder, hvor man så har måttet skære ned.

[Søren Hansen]

Der er nævnt nogle områder allerede tidligere i debatten, og jeg skal vende tilbage til det om et øjeblik. Men jeg vil gerne hæfte mig ved, at budgetudvalget selv har gjort et stort arbejde, har haft møde med samtlige partigruppeformænd i Nordisk Råd-sammenhæng og med udvalgsformændene og i dette ganske store forum er nået til enighed.

Derfor vil jeg sige til ministeren og dermed til de øvrige ministre i Nordisk Råd, at man bør rette ind i forhold til det budgetforslag, Nordisk Råds budgetudvalg er nået til, og man bør oven i købet sige tak for, at vi i Nordisk Råd har levet op til den opgave, vi har påtaget os ved at gå så dybt ned og så langt ind i tingene, og er nået til enighed om budgettet.

Også på handicapområdet kan man roligt følge budgetudvalgets forslag, for dermed er også den sag løst på den måde, som den bør løses på.

Hvad budgetudvalget angår, må jeg til sidst sige, at jeg kan ikke se, hvordan vi i fremtiden på ordentlig måde kan sikre den stadig stærkere satsning på kulturområdet, uden at vi også kommer til at se på totalrammen. Jeg kan ikke se det. Med de tilkendegivelser, der er kommet om, hvor vigtigt det nordiske samarbejde er – og heri er jeg helt enig – kan jeg ikke se, at vi kan klare os med fortsat at skære ned på en række meget vigtige områder. Men det er en diskussion, vi vender tilbage til.

Om tv-samarbejdet vil jeg gerne sige, at der lykkeligvis er givet meget præcise og meget ens meldinger her i debatten, og at jeg er enig i de meldinger, der er givet. Det, det drejer sig om, er at udnytte de ikke alt for mange, men dog tilstedeværende økonomiske ressourcer og de talentressourcer, den talentmasse, vi sammen repræsenterer. Vi er jo kun mindre lande med en mindre talentmasse. Lad os slå vore pjalter sammen, så kan vi få noget bedre ud af det.

Derfor er det altså ikke bare et spørgsmål om at afvise det, de andre er kommet med, eller det, de andre nu tilsyneladende er ved at nå til enighed om. For man kan jo spørge sig selv: Er det mon os, der er noget galt med? Når nu de andre er så enige, er det så os, der på en eller anden måde ikke rigtig kan se det geniale, når alle de andre kan?

Jeg tror, det er rigtigt, at vi ikke skal gå med på satellitforslaget.

Til gengæld er det meget vigtigt, at vi ikke bare afviser, at vi ikke bare siger nej, men at vi gør det så konstruktivt som muligt. For vi skal jo være opmærksomme på, at vi ikke kan nægte de andre at arbejde videre, hvis det nu er det, de vil. Men hvis de vælger det, står vi med et problem, for så står vi nemlig med de manglende muligheder for et ordentligt tv-samarbejde, når det drejer sig om at udveksle programmer, i fællesskab at udnytte gode og seriøse programmer, osv. Alt dette skal vi sørge for at bruge de få, men gode kræfter, og den lille, men alligevel tilstedeværende økonomi på. I dette samarbejde, altså med den konstruktive afvisning – så konstruktivt, som vi overhovedet kan arbejde på dette punkt – bør vi gøre det.

Til den ende hører også – og det kunne kulturministeren og de øvrige kulturministre i Norden måske overveje i forlængelse af den debat, vi har om dette punkt – spørgsmålet om, hvordan vi kan sikre specielt Færøerne, Island og Grønland bedre mulighed for at følge med i, hvad det er, der foregår på tv-området i det øvrige Norden.

Men altså: Vi skal passe på, at vi ikke bare siger nej, således som vi har gjort det i forbindelse med de to tidligere forsøg, der har været gjort, men at vi gør det så konstruktivt som muligt, så vi også på dette område kan bevare en så høj grad af enighed som muligt, men helst om det vigtige og det væsentlige. Og det er indholdet og ikke så meget teknikken.

(Kort bemærkning).

Birgitte Husmark (SF):

Det, der kaldte mig på talerstolen, var hr. Søren Hansen, der sagde, at alle – det blev derefter rettet til stort set alle – havde accepteret, at halvdelen af Nordisk Råds budget fremover skal bruges på kultur.

Til det vil jeg sige, at det har den såkaldte venstresocialistiske gruppe i Nordisk Råd, som SF hører til, ikke accepteret. Vi har heller ikke modsat os det på anden måde, end at vi har sagt: Det at lave procentvise fremskrivninger, uden at man kender indholdet, er dog det mest meningsløse, man kan foretage sig. Når vi ser manden, vil vi afgøre, om vi skal tage hatten af – for at bruge et godt gammelt mundheld. Og vi mener bestemt, at der er mange kulturområder, som er fuldstændig rigtige og vigtige og gode at satse på. Så det er fint nok.

[Birgitte Husmark]

Men hvis konsekvensen så bliver, at der ikke bliver penge til Handicapforbundets nordiske samarbejde og til andre former for samarbejde, som alt andet lige må prioriteres højere, går det da ikke.

Derfor spidsede jeg ører, da hr. Søren Hansen sagde: Hvis vi skal have en øget satsning på kultur, bliver det nok også nødvendigt at udvide totalrammen. Og det er da fint nok, men lad os så se en garanti for, at vi kan udvide totalrammen, før vi siger, at vi skal satse på kultur. Det vil i øvrigt, hvis man skal benytte procentregning, give enkelte vanskeligheder også i den sammenhæng.

Til sidst vil jeg lige sige, at jeg er meget enig i, at vi ikke bare blankt skal afvise et nordisk tv-samarbejde. Bestemt ikke! Tværtimod! Problemet er satellitideen eller ideen om en særlig kanal. Den giver nogle komplikationer. Men jeg synes, at der burde være langt mere gensidig nyhedsorientering og kulturorientering.

(Kort bemærkning).

Søren Hansen (S):

Jeg er begribeligvis helt enig i, at procenter gør det ikke. Men målsætningen om at opprioritere kultursagen i Norden synes jeg er rigtig. For hvad er det, der binder forskellige folkeslag sammen? Ud over salmonelladiskussionen og diskussionen om Barsebäck osv., som begribeligvis er vigtige diskussioner, binder vi først og fremmest de nordiske nationer sammen på det kulturelle område. Det er dér, vi skaber de dybe bindinger mellem nationer og mellem mennesker. Alene ud fra det synspunkt synes jeg det er en rigtig og fornuftig målsætning. Det, vi så bare skal passe på, er, at vi ikke bliver bundet mere af disse procenter, end rimeligt er. Det var også derfor, jeg foreslog, at vi i fremtiden skal se meget alvorligt på totalrammen.

Ministeren for nordisk samarbejde og Østersøspørgsmål (Kofod-Svendsen):

Jeg vil begynde med at takke ordførerne for den meget konstruktive debat, jeg synes vi har haft. Alle indlæg bærer jo præg af, at man ønsker at være med til at udbygge det nordiske samarbejde. Sådan vil jeg også med en venlig tolkning tolke hr. Aage Brusgaards indlæg. I hvert fald hørte jeg de øvrige syv partiers indlæg som et klart ønske om at prøve at gøre det

samarbejde, som vi mener er vigtigt og væsentligt, kvalitativt bedre.

Der er nogle punkter, jeg vil kommentere lidt mere specifikt. Hr. Anker Jørgensen og hr. Gammelgaard gjorde især meget ud af beskæftigelsessituationen. Også andre nævnte det overordentlig store problem, vi har i de enkelte nordiske lande og dermed Norden som helhed ved, at der er så mange ledige. Jeg kan f.eks. oplyse, at ved udgangen af 1992 var der 250.000 unge arbejdsløse i de nordiske lande samt 200.000 i forskellige former for arbejdsmarkedsforanstaltninger. Vi har altså 450.000 unge uden reel tilknytning til arbejdsmarkedet i form af et egentligt arbejde. Derfor er det klart, at det også må være målet for en nordisk indsats at undgå, at disse unge permanent sættes uden for arbejdsmarkedet.

Når det er sagt, tror jeg også vi må sige, at beskæftigelsessituationen i første række er et nationalt anliggende, som fortrinsvis skal påvirkes af landenes egen økonomiske politik, og dér er det regeringens klare målsætning at knække den arbejdsløshedskurve, som desværre har været stigende igennem et stykke tid. Målsætningen er klart gennem den nationale politik at få vendt den udvikling. Men jeg er meget enig i det, bl.a. hr. Anker Jørgensen var inde på: betydningen af det internationale samarbejde og det at koordinere de enkelte landes økonomiske politik for ad den vej at få flere i arbejde.

Derfor er det glædeligt, at der såvel i den nordiske kreds som i EF er en erkendelse af, at international samordning af den økonomiske politik kan og bør bidrage til en balanceret og bæredygtig økonomisk vækst for ad den vej at få flere i arbejde. Samordning af den økonomiske politik og foranstaltningerne imod arbejdsløshed betyder jo tillige, at man ikke eksporterer økonomiske problemer og dermed arbejdsløshed nabolande imellem. Jeg er meget enig i det, som bl.a. hr. Gammelgaard understregede i den sammenhæng. Jeg kan sige, at der foregår drøftelser på ministerplan. Jeg ved bl.a., at de nordiske finansministre i forbindelse med sessionen i næste uge skal drøfte initiativer til fremme af beskæftigelsen. Så der er en klar opbakning fra min side til, at vi intensiverer indsatsen også gennem det nordiske samarbejde for at få flere i arbejde.

[Ministeren for nordisk samarbejde og Østersøspørgsmål]

Hr. Engell spurgte til mit syn på parlamentarisk rolle, når det gælder udformningen af budgettet, og også andre har været inde på det. Der kan jeg kun tilkendegive mit klare ønske om, at vi får så tæt et samarbejde som muligt, og at vi også finder så hensigtsmæssig en procedure som muligt, for at vi kan få et godt budgetsamarbejde.

Med hensyn til de konkrete udmeldinger og indstillinger, der er kommet fra parlamentarikere, kan jeg om det ene punkt sige, at det har de nordiske samordningsministre allerede været i kontakt om. Det drejer sig om støtten til handicaporganisationerne, og jeg kan allerede her tilkendegive, at dér vil vi 100 procent følge det, der er foreslået. Det vil sige, at handicapområdet i 1994 får det samme, som det fik i 1993.

Hvad de øvrige indstillinger angår, synes jeg, de er fornuftige og kloge. De er også foretaget på en ansvarlig måde, hvor man har foretaget nogle omprioriteringer. Man har ikke alene brugt penge, men har også sørget for at skaffe pengene. Og jeg kan kun tilkendegive, at det vil være min indstilling til mine ministerkolleger på området, at vi følger disse forslag, og jeg vil også gerne kvittere med at takke. Så jeg vil ikke bare indstille, at vi følger forslagene, men også foreslå, at vi takker for det arbejde, der er udført. Dermed håber jeg at jeg har tilkendegivet min grundholdning, og hvad jeg vil arbejde for, når vi endelig skal vedtage budgettet.

Hr. Engell havde et par spørgsmål yderligere. Og nogle af de ting, hr. Engell kom ind på, tog andre ordførere op. Så i og med, at jeg svarer hr. Engell, har jeg også svaret de andre ordførere, som har berørt det samme tema.

Der var et spørgsmål om det nordiske tv-samarbejde. Der vil jeg sige, at vi fra dansk side bestemt deler ønsket om øget nordisk tv-samarbejde. Det nordiske tv-samarbejde er en meget vigtig del af vores fælles kultur og den fælles identitetsfølelse i Norden. En opprioritering af tv-samarbejdet ligger helt naturligt i forlængelse af den opprioritering af kultursamarbejdet, som statsministrene har vedtaget.

Spørgsmålet er altså ikke, om vi skal opprioritere tv-samarbejdet, men hvordan vi gør det. Og vi mener, at den bedste vej frem på dette område må være initiativer, der styrker og udbygger den ikke helt ubetydelige udbredelse af

nordiske programmer på tværs af landegrænser, som faktisk finder sted i dag. Der kan her både være tale om øget nabolandsspredning af de eksisterende nationale kanaler og om en intensivning af samarbejdet mellem tv-stationerne indbyrdes med hensyn til programudveksling og programproduktion.

Så vi er bestemt i offensiven. Vi mener, at vi er i offensiven på en klogere og rigtigere måde end de andre nordiske lande, og det mener jeg vi virkelig skal fremføre. Dette vil være min kommentar til udbygningen. Det er faktisk sådan, at Danmark er kommet længere med at bringe programmer fra de andre nordiske lande, end de andre nordiske lande er kommet med at bringe danske programmer. Det er kort sagt den rigtige vej at gå, og jeg er glad for, at der er bred enighed om den holdning her i folketingsalen.

Så var hr. Engell inde på forholdet til de baltiske lande, og det har andre også været. Dertil kan jeg sige, at dette spørgsmål optager mig selv meget. Jeg har som minister for Østersøspørgsmål besøgt alle de baltiske lande og har både i de baltiske lande, og når jeg har været i Rusland, fremført det synspunkt, at Rusland snarest skal trække sine tropper tilbage fra Estland og Letland; de er med udgangen af august blevet trukket tilbage fra Litauen. I øjeblikket er der vel 4.000-6.000 russiske soldater i Estland og omkring 20.000 i Letland.

Det er ikke bare noget, vi har talt om; vi er faktisk fra dansk side gået aktivt ind for at fremme en tilbagetrækning. Det har vi gjort ved at arbejde for et genhusningsprojekt i Skt. Petersborg-området, og jeg har været ovre til forhandling om dette genhusningsprojekt og har været med til at underskrive et »letter of intent«, som vi så skal følge op sådan, at vi etablerer, skal vi sige en minilandsby. Ved at gøre det lægger vi jo også et stærkt pres på den russiske regering med hensyn til, at den skal trække tropperne tilbage fra Estland og Letland. Da jeg i Estland og Letland redegjorde for, både hvad jeg havde fremført over for de russiske ansvarlige, og hvordan Danmark rent konkret satser på at realisere dette genhusningsprojekt, skabte det overordentlig stor tilfredshed og glæde i den estiske og den lettiske regering og hos de parlamentarikere, jeg havde lejlighed til at nævne det for.

[Ministeren for nordisk samarbejde og Østersøspørgsmål]

Det, der er fremført her i forbindelse med ønsket om at intensivere samarbejdet med de baltiske lande, er jeg altså meget enig i, og jeg har i nordisk sammenhæng rejst forslag om, at vi i højere grad end nu inddrager Den Nordiske Investeringsbank. Det er også på dansk initiativ, at Den Nordiske Investeringsbank er blevet involveret, og jeg ønsker, at den bliver involveret endnu mere. Der har vi ikke haft det samme engagement fra alle nordiske landes side som fra dansk side. Det mener jeg er en ganske diplomatisk formulering om den faktiske situation, men det betyder ikke, at vi fra dansk side standser med hensyn til at presse på for at involvere denne velfungerende bank, der har et overskud. Når Norden har en sådan fælles bank, er det naturligt, at vi bruger den til yderligere at udvikle de baltiske lande.

Hr. Engell spurgte også lidt mere specifikt til Den Nordiske Investeringsbank. Der kan jeg sige – som hr. Engell også var inde på – at der er sket en vis ændret fortolkning af begrebet nordisk interesse. Det er en umiddelbar følge af de nordiske økonomi- og finansministres deltagelse i et EF-EFTA-møde i Luxembourg i april i år. I EF-EFTA-kredsen drøftede man mulighederne for at medvirke til økonomisk vækst gennem nordiske investeringer i grænseoverskridende infrastrukturprojekter. Man fandt det naturligt, at Den Nordiske Investeringsbank deltager i et sådant initiativ, da banken netop har til formål at give lån og stille garantier på bankmæssige vilkår med samfundsoekonomiske hensyn.

Bankens bestyrelse fortolkede udtalelserne som et samlet nordisk ønske om at indgå med større vægt i infrastrukturinvesteringer, og spørgsmålet er blevet drøftet med parlamentarikerne. Den Nordiske Investeringsbanks bestyrelse vedtog på mødet den 11. juni en ny fortolkning af nordisk interesse ved bankens udlån i Norden.

Det nye fortolkningsprincip blev forelagt og vedtaget på samarbejdsministrenes møde den 6. august i Vasa. Indtil nu har hovedreglen været, at Den Nordiske Investeringsbank kan give lån til projekter, som vedrører mindst to nordiske lande.

I 1990 fastlagde man et fortolkningsprincip, hvorefter banken ved långivning eller garanti-tillelse til projekter, som er rettet mod miljø-

problemer af grænseoverskridende karakter, kunne fravige hovedreglen om mindst to nordiske landes involvering.

Den nye fortolkning vedrørende infrastrukturprojekter udvider de seneste tre års praksis, således at bankens bestyrelse nu kan se bort fra kravet om mindst to nordiske landes involvering, også når det gælder infrastrukturinvesteringer, som skal fremme den økonomiske vækst, forudsat at investeringerne udgør et led i den nordiske infrastrukturobygning.

Det var lidt yderligere information om Den Nordiske Investeringsbank, og jeg er meget optaget af, at vi inddrager Den Nordiske Investeringsbank i højere grad i vores generelle drøftelse af det nordiske samarbejde. Det vil jeg meget gerne give et tilsagn om.

Også hr. Enggaard nævnte indsatsen i Baltikum. Jeg deler helt ønsket om en opprioritering, og jeg mener også, at jeg har tilkendegivet min holdning med hensyn til at inddrage parlamentarikerne i budgetlægningen. Jeg er også enig i, at det at tage et større parlamentarisk ansvar for budgettet betyder en vilje til både det søde og det sure.

I den forbindelse vil jeg gerne sige til hr. Søren Hansen, at jeg ved fra mit eget ressortområde, at når man sidder i sit eget ressortområde, vil man gerne bruge flere penge. Men nu sidder jeg også i regeringens økonomiudvalg, og dér kender jeg altså også til, at der må sættes nogle rammer; det er nu engang en nødvendighed, og jeg har ikke noget ønske om, at vi ikke viser økonomisk ansvarlighed. Så jeg må sige, at udgangspunktet er altså, at vi udbygger og forbedrer det nordiske samarbejde så godt og så klogt, som vi overhovedet kan, inden for de rammer, der foreligger.

Jeg har allerede tilkendegivet min holdning på handicapområdet over for fru Birgitte Husmark. Det kommer med. Jeg har også redegjort for, hvordan jeg selv har været optaget af at få Den Nordiske Investeringsbank gjort mere aktiv i Baltikumområdet, og det vil jeg tage frem hver eneste gang jeg har mulighed for det på ministerrådsmødet. Og jeg vil også værdsætte, at parlamentarikere gør det. Så skal jeg med glæde citere, hvad parlamentarikere har fremført under debatten, og nævne det over for mine ministerkolleger.

[Ministeren for nordisk samarbejde og Østersøspørgsmål]

Her ligger Danmark i front, og det synes jeg vi skal gøre. Og dér kan vi have et gensidigt ønske om at presse på og gøre Den Nordiske Investeringsbank – hvad skal vi sige? – lidt mere dristig, lidt mere aktiv, ikke mindst i Baltikumområdet. Det synes jeg ville være fornem dansk politik.

Hr. Aage Brusgaard spurgte: Hvad er de opnåede resultater? Og hr. Aage Brusgaard sagde, at han var ny på området. I forlængelse af det, fru Birgitte Husmark allerede har informeret om, kan jeg så sige, at det er sådan, at når vi har vores forårssamling, samler vi ligesom op og ser på, hvad vi har opnået i det foregående år, og når vi har vores efterårssamling, ser vi fremad. Dér har vi altså foretaget en vis prioritering, hvilket der især lægges vægt på, også i min redegørelse.

Jeg vil sige til hr. Aage Brusgaard, at jeg skal sørge for, at hr. Aage Brusgaard får tilsendt det materiale, som delegaterne fik tilsendt forud for sidste samling, altså den i Oslo for et halvt år siden. I det materiale vil hr. Aage Brusgaard få besvaret de spørgsmål, hr. Aage Brusgaard stillede. Jeg tror, det er mest hensigtsmæssigt at henvise til de informationer, som tilgik alle de delegerede for et halvt år siden.

Inspireret af hr. Aage Brusgaards indlæg vil jeg da sige, at vi har grænsehindringer i det nordiske samarbejde. I den forbindelse vil jeg oplyse, at statsministrene på deres møde i Lofoten i juli i år bad om at få igangsat en udredning af, hvilke hindringer der findes for nordiske borgeres rejser, ophold og beskæftigelse over grænserne. For dér er jeg meget enig i – sådan som jeg forstod hr. Aage Brusgaards intention – at vi må udbygge samarbejdet på disse områder til fælles bedste. Man bad den tidligere svenske industriminister Nils Åsling om at forestå denne udredning, og jeg kan oplyse, at Nils Åsling i Mariehamn vil afgive en skriftlig rapport til statsministrene; vi forventer, at den foreligger i morgen eller i overmorgen. I rapporten vil Åsling pege på nogle konkrete problemer af politisk synlighed og anbefale statsministrene at overlade det til fagministerådene at arbejde videre med de områder og rapportere til Nordisk Råds session til foråret.

Så vidt jeg forstår, har hr. Åslings undersøgelse vist, at problemerne ikke så meget er af egentlig legal natur, men snarere opstår som følge af forskellig administrativ praksis i de

nordiske lande. Jeg synes, det er fint at vi får belyst og undersøgt dette, og kan vi ændre den administrative praksis, sådan at vi ad den vej intensiverer og udbygger det nordiske samarbejde, synes jeg, det er det helt rigtige.

Så kan jeg se, at min taletid er ved at være udløbet, og derfor vil jeg til sidst takke også ordførerne for CD, Det Radikale Venstre og Kristeligt Folkeparti. Der kom flere generelle synspunkter fra lidt forskellige vinkler om det nordiske samarbejde, men jeg hørte dem alle som et ønske om at udbygge det nordiske samarbejde, og de tilkendegivelser takker jeg for.

Anker Jørgensen (S):

Det er interessant at bemærke, at der i dag i modsætning til for ganske få år siden nærmest er enstemmighed om betydningen og værdien af det nordiske samarbejde. Der har jo været nogle tilløb til, at man i rusen over EF-medlemskabet godt kunne se bort fra det nordiske. Nu er det, ligesom man forstår, at det udmærket kan supplere hinanden, og det er jeg også ganske enig i.

Der kom forskellige udtryk frem. Det ene var fru Inger Stilling Pedersen, der talte om de fem vilde svaner fra Norden, og det var sådan lidt gammelromantisk. Hr. Søren Hansen derimod sagde: Vi er jo fem lande med begrænset talentmasse, der har slået pjalterne sammen. Det er jo en ret forskellig måde at beskrive samarbejdet på.

Jeg vil sige lidt om nogle enkelte spørgsmål. For det første var jeg naturligvis også meget ked af, at der overhovedet var forslag fremme om, at man skulle skære ned på budgettet, når det gjaldt tilskuddene til handicaporganisationerne, men jeg mener, at vi er lidt bagud, hvis vi kritiserer det nu, for rent faktisk må vi nu konstatere, at Ministerrådet simpelt hen har accepteret det synspunkt, der fra parlamentarikernes side blev ført frem i Budgetudvalget.

Det næste, jeg vil sige noget om, er spørgsmålet, om vi skulle optræde i fællesskab, når det gælder en tilbageværende af de tidligere sovjetiske tropper i de baltiske lande. Jeg tror, det er vigtigt her at minde om, hvad der skete allerede i oktober-november 1991, hvor der var megen turbulens omkring de tre baltiske lande, omkring tropperne i de tre baltiske lande og de stridigheder, der også gav sig udslag i drab, i døde mennesker osv. I oktober-november 1991

[Anker Jørgensen]

udtalte præsidiets sig netop for første gang udenrigspolitisk – man kunne næsten sige sikkerhedspolitisk – om noget, som vi aldrig nogen sinde måtte udtale os om før. Det vil sige, at jeg fuldstændig kan tilslutte mig det ønske, der i dag er om, at vi måske skal gentage vores synspunkter fra dengang; vi må finde den form, hvorunder det kan gøres. Så længe det ikke er endeligt ordnet, er der nemlig grund til at gentage, at vi ønsker tropperne væk fra de baltiske lande.

Det har også været omtalt, at vi skulle have en fælles interesse i at diskutere arbejdsløsheden. Hertil vil jeg blot sige, at det er selvfølgelig vigtigt, men det er lige så vigtigt at understrege, at vi ikke bare skal tale sammen, diskutere. Vi skulle helst vedtage noget, der ligner nogle fælles retningslinjer og nogle fælles planer for, hvad vi kan gøre imod arbejdsløsheden, så det kan komme til at stå som en slags pression eller tilskyndelse til at gøre noget i samme retning også for det øvrige Europa.

Jeg vil også understrege – hvad der ikke er blevet sagt så meget om, men som jeg i hvert fald sagde i min tale – at der ikke må ske forringelser af de små landes repræsentationsret m.m. i EF. Det vil svække forhandlingerne for de andre nordiske lande og er heller ikke i dansk interesse.

Dernæst vil jeg gøre opmærksom på, at Det Baltiske Råd, som faktisk er oprettet efter samarbejde med og tilskyndelse fra Nordisk Råd, lige har haft møde i søndags. Der har man bl.a. besluttet fremover at kalde det Det Baltiske Råd, ligesom vi siger Nordisk Råd. Der er en række af de ting, de har vedtaget, der tyder på, at de meget langt følger de samme principper, som vi har nedfældet i det nordiske samarbejde. Det vil sige, at vi også her har været en slags forbillede for de tre baltiske lande, og det mener jeg er meget positivt.

Jeg vil slutte med at sige tak for debatten, og ikke mindst tak til ministeren for nordisk samarbejde, der ikke alene har været positiv, men også har prøvet at give de nordiske synspunkter et reelt indhold i sin tale og i diskussionen her i dag og også i praksis – bl.a. i de forberedelser, der er gjort til mødet her i dag.

Aage Brusgaard (FP):

Jeg vil lige starte med at sige tak til hr. Peter Duetoft, som sagde, at han nærrede ubegrænset

beundring for min tale. Det var da meget flot sagt.

Hr. Peter Duetoft stillede ét konkret spørgsmål, og det var: Hvornår har der været stillet et seriøst forslag om en nordisk fælles union? Og så var det, der ligesom lå i ordet, at han troede, Fremskridtspartiet ønskede at stille sådan et forslag. Det gør vi altså ikke. Vi er i det hele modstandere af unioner. Vi kan ikke rigtig komme med nogen eksempler, hvor det har været lykken for befolkningen.

I min første runde var der ikke tid til at komme ind på budgettet, så det vil jeg lige bruge et par minutter på nu. Der er afsat 650 mio. kr. til Nordisk Råds samarbejde. De 133 mio. kr. skal gå til kultur, og det er en stigning på 43 pct., står der. Fremskridtspartiet er uenig i at afsætte så mange fælles midler til kultur. Når kultur skal betales af det offentlige – eller det fælles offentlige – så bliver det jo som regel mere eller mindre statsstyring. Vi ved fra det tidligere Sovjetunionen, at der blev sat milliarder af til kultur for at ensrette befolkningen. Vi mener faktisk, at kultur er noget, som hvert enkelt land og hver enkelt nation selv må afsætte de midler til, som man ønsker at bruge på området.

Så vil jeg også gerne sige noget om Nordisk Investeringsbank, som fra andre sider er blevet rost. Den er vi faktisk heller ikke så meget for. Ministeren nævnte, hvad de midler må bruges til; der står også noget om infrastruktur, der skal fremme økonomisk vækst. Men der er jo lavet rapporter, der for Danmarks vedkommende viser, at infrastrukturen faktisk ingen betydning har for økonomisk vækst. Og vi ved jo godt, at hvis der er en fælles bank, hvor ét land kan få penge enten direkte eller i lavt forrentede lån, men hvor andre lande også spytter i, så er man ikke så påpasselig med, hvad man investerer i. Det har vi jo talrige eksempler på f.eks. fra EF, hvor også danskere hiver penge hjem. Bare det er EF, der betaler, så er det, som om det er penge, man har plukket ned fra træerne. Jeg vil overhovedet ikke komme ind på Færøerne med alle deres broer og tunneler, og hvorfor færingerne har bygget dem. Det er jo, fordi de ikke selv skal betale dem.

Derfor mener vi faktisk, at den fælles Nordisk Investeringsbank er en dårlig idé. Vi mener, at hvert land selv må betale for sine projekter.

Ministeren for nordisk samarbejde og Østersøspørgsmål (Kofod-Svendsen):

Man kan jo altid have en forskellig opfattelse af, hvor stort det nordiske kulturbudget skal være, men at der er lagt op til statsstyring, tror jeg nu ikke der er andre end hr. Aage Brusgaard der kan læse ud af det, der står. Hvis hr. Aage Brusgaard virkelig læste igennem, hvad der er intentionen med det, tror jeg, han ville have lidt svært ved at komme til at tænke på statsstyring.

Med hensyn til Nordisk Investeringsbank forstår jeg, at hr. Aage Brusgaard vel nærmest mener, at den aldrig burde have været oprettet. Det er selvfølgelig et synspunkt, man kan have. Jeg må sige, at Nordisk Investeringsbank har været bank for mange værdifulde nordiske projekter. Men når der kom en sammenligning med Færøerne, så må jeg sige, at Nordisk Investeringsbank da er en af de mest konservative banker, en af de mest forsigtige banker, vi overhovedet har. Jeg værdsætter bestemt forsigtighed og ansvarlighed inden for bankverdenen, men her har man faktisk været så forsigtig, at man godt kunne være lidt mere dristig – ikke mindst med hensyn til at sætte en udvikling i gang i det baltiske område. Det tror jeg faktisk også ville være i nordisk interesse.

Men jeg synes bare, at jeg måtte imødegå en antydning af, at Nordisk Investeringsbank skulle være uansvarlig i sin udlånspolitik. Den er faktisk en utrolig forsigtig bank. Det kan jeg da kun sige meget rosende om, men det er jo altid en balance, og set ud fra hensynet til et nordisk samarbejde og et nordisk samarbejde i relation til de baltiske lande mener jeg, at banken godt kunne være lidt dristigere, og det vil jeg fortsat argumentere for.

Hermed sluttede forhandlingen.

Den næste sag på dagsordenen var:

4) Første behandling af beslutningsforslag nr. B 16:

Forslag til folketingsbeslutning om opfordring til at trække aktstykke nr. 18 om forhøjelse af flygtningebestillinger tilbage fra Finansudvalget.

Af Kim Behnke (FP) m.fl.
(Fremsat 26/10 93).

Forslaget sattes til forhandling.

Forhandling

Indenrigsministeren (Birte Weiss):

Der er efterhånden ved at være tradition for, at Fremskridtspartiet beder om at få større aktstykker om flygtningepolitikken behandlet her i folketingssalen. Sidste gang det skete, var i starten af april. Det var aktstykke nr. 205, og det var dengang, vi søgte om tilslutning til i 1993 at anvende 380 mio. kr. til dækning af udgifterne i forbindelse med etablering af flygtningelandsbyer med plads til 7.000 asylansøgere.

I forbindelse med det aktuelle aktstykke vil jeg gerne henlede opmærksomheden på, at det er en normal procedure, at Finansudvalget anmodes om at give tilslutning til, at flygtningebestillingerne forhøjes, når det endelige skøn over årets udgifter til flygtningeområdet foreligger. Behovet for bevillinger til flygtningeområdet er i sagens natur meget vanskeligt at budgettere; det var vist også noget, den tidligere regering erkendte. Derfor budgetteres de som udgangspunkt forholdsvis lavt, mens der afsættes en betydelig reserve, som der senere kan trækkes på, hvis det viser sig at blive nødvendigt.

I foråret orienterede jeg i forbindelse med aktstykke nr. 205 om, at antallet af asylansøgere formentlig ville komme til at ligge et eller andet sted omkring 20.000 i 1993. I samme forbindelse gjorde jeg opmærksom på, at det sikkert ville blive nødvendigt at komme tilbage i oktober og søge Finansudvalget om en yderligere bevilling. Dette skøn lå på samme niveau som den tidligere regerings skøn i forbindelse med den tidligere regerings udarbejdelse af finansloven for 1993.

Nu er vi ved at nå frem til det tidspunkt, hvor vi kan sige, nogenlunde hvordan antallet af asylansøgere bliver. Der er naturligvis stadig væk usikkerhed om det, men nu har vi alle lidt mere sikker grund under fødderne. Det betyder, at det nu skønnes, at indrejsetallet vil være knap 19.000 i 1993.

Behovet for forhøjelse af flygtningebestillingerne kan således hverken komme uventet eller overraskende for nogen. Det er annonceret allerede for et halvt år siden.